

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์

โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก ในวัยรุ่นตอนต้น อ.เมือง จ.ชลบุรี

The effects of promoting proper sexual behaviors by positive youth development program among early adolescents, Mueang District, Chon Buri Province

ชัยนันท์ เหมือนเพชร ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

Chaiyanan Muanphetch, M.P.H. (Public Health)

อดิชา บุตรแสนโคตร วท.ม. (การสร้างเสริมสุขภาพ)

Adisa Butsankot, M.Sc. (Health Promotion)

เสาวนีย์ ทองนพคุณ ป.ด. (สาธารณสุขศาสตร์)

Saowanee Thongnopakun, Ph.D. (Public Health)

นิภา มหารัชพงษ์ ป.ด. (ระบาดวิทยา)

Nipa Maharachpong, Ph.D. (Epidemiology)

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Public Health, Burapha University

Received: July 26, 2019 | Revised: October 2, 2019 | Accepted: October 8, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่ม วัดผลก่อนและหลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก ในวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 67 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 36 คน ดำเนินกิจกรรมในกลุ่มทดลอง จำนวน 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้คือ โปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก ประกอบด้วย 8 กิจกรรม คือ (1) การกำหนดเป้าหมายชีวิต (2) การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (3) การสร้างสัมพันธภาพ (4) การแสดงออกถึงคุณลักษณะทางเพศ (5) การแสดงความเอาใจใส่ (6) การเรียนรู้ทักษะการปฏิเสธ (7) การเรียนรู้ทักษะการสวมถุงยางอนามัย และ (8) การดูแลสุขอนามัยทางเพศ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 4 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมทางเพศเชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ และสุขอนามัยทางเพศ มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .856-.902 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลอง ด้วยสถิติ paired sample t-test และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ independent sample t-test ผลการวิจัยพบว่า หลังการได้รับโปรแกรม นักเรียนกลุ่มทดลองมีความตั้งใจกระทำพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ด้านพฤติกรรมทางเพศเชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ และผลโดยรวม เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศโดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก สามารถเป็นแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้

Abstract

This study was a quasi-experimental research having two groups with pretest-posttest design. The study aimed to examine the effects of promoting sexual behavior by positive youth development program among early adolescents in Mueang District, Chon Buri province. The participants were 67 grade-8 students. They were assigned to either an experimental group ($n = 31$) or a comparison group ($n = 36$). Students in the experimental group received positive youth development program (consisting of eight components, i.e. life goals, connectedness, self-confidence, character, caring/ compassion, and competence) for a duration of 8 weeks. The comparison group received the routine teaching program. Data were collected by using the questionnaire of sexual behaviors, with the reliability level between 0.856-0.902. Data were analyzed by using descriptive statistics; internal comparison within the experimental group using paired sample t-test; and inter-group comparison using independent sample t-test. The post-intervention results indicated that experimental group had achieved higher mean scores of sexual behavior than pre-intervention ones ($p < 0.001$) and higher than those of the comparison group ($p < 0.05$), significantly in sexual hygiene category and overall score. The findings suggested that this program should be introduced to promote proper sexual health behaviors among students.

คำสำคัญ

แนวความคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก,
พฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์, วัยรุ่นตอนต้น

Keywords

positive youth development,
sexual behaviors, early adolescents

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ อยู่ในช่วงวัยที่ซบความท้าทาย และอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายจากสถานการณ์แนวโน้มการบ่งชี้ภาวะเสี่ยงทางเพศของนักเรียนและวัยรุ่น สำนักอนามัยเจริญพันธุ์⁽¹⁾ พบว่าการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นมีอายุเฉลี่ยลดลง และจากข้อมูลสถิติของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2547-2554⁽²⁾ ยังพบว่าการคลอดบุตรจากแม่ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี 2554 นอกจากนี้ข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีใน 7 กลุ่มประชากรเป้าหมายพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 2554⁽³⁾ พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี และมีประสบการณ์

มีเพศสัมพันธ์แนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในรอบ 5 ปีที่สำรวจนักเรียนหญิงมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่าตัว และจากการติดตามการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าในรอบปีนี้มีแนวโน้มสูงขึ้นในกลุ่มนักเรียนหญิง ส่วนในกลุ่มนักเรียนชายมีแนวโน้มลดลง จังหวัดชลบุรี มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวดเร็ว เกิดธุรกิจบันเทิงที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้วัยรุ่นเกิดอยากรู้อยากลอง และจากข้อมูลแนวโน้มความเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นจังหวัดชลบุรี เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจังหวัดภูมิภาคตะวันออกพบว่า เด็กมัธยมต้นยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ อยู่ที่ร้อยละ 7.50 ซึ่งสูงกว่าระดับของภาคตะวันออกที่มีเพียง ร้อยละ 5.30⁽⁴⁾

ปัจจุบันแม้จะมีการบูรณาการเนื้อหาเพศศึกษาในรายวิชาอื่น แต่เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนเรื่องเพศนั้น ยังไม่สอดคล้องพฤติกรรมทางเพศที่เยาวชน

ในสังคมเผชิญอยู่ รูปแบบการถ่ายทอดยังอยู่ในรูปแบบของข้อห้าม คำสั่งสอนทางสังคมวัฒนธรรม มากกว่าการเตรียมให้รู้จักคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถามกับสิ่งรอบตัว เปิดโอกาสให้ค้นหาคำตอบที่เหมาะสม⁽⁵⁾ นอกจากนี้ การศึกษาผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้สอนเนื้อหาวิชาเพศศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลักสูตรเพศศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลักสูตรเพศศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเนื้อหากว้าง ไม่ตรงปัญหาวัยรุ่น ไม่ทันสมัย ไม่ตอบสนองการอยากรู้ อยากเห็นของวัยรุ่น⁽⁶⁾ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้เรื่องเพศ

แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก (positive youth development) เป็นแนวคิดที่เกิดจากทฤษฎีการพัฒนาเชิงระบบ (development system theory) โดยเน้นการสร้างรากฐานแนวคิด ทักษะเชิงบวกในกลุ่มวัยรุ่น มีหลักสำคัญของแนวคิด 5Cs ประกอบด้วย (1) ด้านสมรรถนะ (competence) (2) ความเชื่อมั่นในตนเอง (confidence) (3) การสร้างสัมพันธภาพ (connectedness) (4) คุณลักษณะ (character) และ (5) ความเอาใจใส่ (caring/compassion) Richard M. Lerner⁽⁷⁾ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลของโปรแกรมการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกว่า มีความเหมาะสมในการพัฒนา ซึ่งมีผลต่อการสนับสนุน สร้างสัมพันธภาพ สร้างทักษะการทํากิจกรรม รวมทั้งความเป็นผู้นำให้กับวัยรุ่น นอกจากนี้ยังบ่งชี้ว่า การพัฒนาเชิงระบบสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมโดยตรงกับผลลัพธ์ และยังสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ โดยนำแนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกมาประยุกต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมฯ ก่อนและหลังการทดลอง และเปรียบเทียบพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมเสริมสร้าง

พฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก และกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมก่อนและหลังการทดลอง งานวิจัยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศกับวัยรุ่นตอนต้นที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ซึ่งถือว่า เป็นกลุ่มที่ต้องเร่งสร้างทัศนคติและทักษะในทางที่เหมาะสม เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อไป

วัสดุและวิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบสองกลุ่ม วัดผลก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 67 คน เป็นกลุ่มทดลอง 31 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 36 คน การคัดเลือกโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (1) เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอเมืองชลบุรี (2) โรงเรียนให้ความร่วมมือ (3) โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างน้อยหนึ่งห้องเรียน 30 คน มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน (4) เป็นโรงเรียนที่ไม่มีการเรียนหรืออบรมโปรแกรมฯ ดังกล่าวมาก่อน ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (1) กลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วม (2) ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองและครูประจำชั้น และ (3) ไม่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การได้ยิน และการมองเห็น ส่วนเกณฑ์การคัดออก คือ (1) เข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบ และ (2) ไม่อยู่ในวันเก็บข้อมูล

ประชากร ประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 เพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2 โรงเรียน จำนวน 67 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากงานวิจัยที่ใกล้เคียงของ Banchasak S⁽⁸⁾ พบว่า คะแนนความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม หลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และคะแนนความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม หลังทดลองของกลุ่มเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ย 2.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.35 โดยแทนค่าตามสูตรดังนี้

$$\text{จากสูตร } n/\text{กลุ่ม} = \frac{2\sigma^2 (Z_\alpha + Z_\beta)^2}{(\mu_1 - \mu_2)^2}$$

$$n/\text{กลุ่ม} = \frac{2 \left(\frac{0.54+2.35}{2} \right)^2 (1.96+1.64)^2}{(4.17-2.35)^2} = 29.48$$

ดังนั้น การศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนกลุ่มละ 30 คน

หมายเหตุ : การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแบบยกชั้นเรียน (โดยมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คนขึ้นไป)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดของ Lerner RM, et al.⁽⁷⁾ จัดกิจกรรม 8 กิจกรรมๆ ละ 60 นาที รวม 8 สัปดาห์ ประกอบด้วย (1) กิจกรรมด้านสมรรถนะ (competence) (2) กิจกรรมด้านความเชื่อมั่นตนเอง (confidence) (3) กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพ (connectedness) (4) กิจกรรมด้านคุณลักษณะ (character) (5) กิจกรรมด้านความเอาใจใส่ (caring/ compassion) (6) กิจกรรมทักษะการปฏิเสธ (7) กิจกรรมทักษะสวมถุงยางอนามัย และ (8) กิจกรรมสุขอนามัยทางเพศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียน รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง สถานภาพ สมรสของบิดามารดา และลักษณะการพักอาศัยของนักเรียน

2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมทางเพศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) พฤติกรรมทางเพศเชิงบวก ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายชีวิต การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างสัมพันธ์ภาพ การวางตัว และการแสดงออกทางเพศ (2) พฤติกรรมป้องกันทางเพศ ประกอบด้วย ทักษะการปฏิเสธ และ

ทักษะการสวมถุงยางอนามัย และ (3) สุขอนามัยทางเพศ ประกอบด้วย การเลือกชุดชั้นใน การสวมชุดชั้นใน และการทำความสะอาดอวัยวะเพศ โดยข้อคำถามเป็นคำถามเชิงบวกและลบ แบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ 1-5 (น้อยที่สุด-มากที่สุด) แปลผลแบบค่าคะแนนต่อเนื่อง คะแนนยิ่งสูงแสดงว่ามีพฤติกรรมดีหรือเหมาะสม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

การตรวจสอบความตรงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำโปรแกรมและแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา และการจัดเรียงลำดับความสอดคล้องของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา อาจารย์พยาบาล ในสาขาชุมชน อาจารย์ในสาขาสาธารณสุขศาสตร์ และอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ หลังจากนั้นได้นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้เหมาะสม

การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (try out) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีบริบทของโรงเรียนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาหาความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าระหว่าง 0.856-0.902

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 140/2558 กลุ่มตัวอย่างยินดียอมรับวิจัยด้วยความสมัครใจเท่านั้น โดยผู้วิจัยทำหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์การเข้าร่วม รายละเอียดกิจกรรม และขออนุญาตผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง โดยลงนามในเอกสารขออนุญาตก่อนเก็บข้อมูล ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยโดยไม่จำเป็นต้องบอกเหตุผลได้ตลอดเวลา กิจกรรมใช้ช่วงเวลานอกเหนือเวลาเรียนปกติ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บเป็นความลับ ไม่ระบุชื่อ-นามสกุล หรือรายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเป็นภาพรวม หลังงานวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว เอกสารในการเก็บข้อมูลจะถูกทำลาย

ขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และจัดให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 กิจกรรมด้านสมรรถนะ (competence) กิจกรรม “วาดแผนชีวิต พิชิตเส้นชัย” เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนชีวิต วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการนำไปสู่เป้าหมายการดำเนินชีวิตในการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยให้เรียนรู้การตั้งเป้าหมายชีวิตให้กับตนเอง ผ่านการบรรยาย อธิบาย ประกอบใบความรู้รวมถึงได้รับสถานการณ์ปัญหาอุปสรรคต่อการมุ่งสู่เป้าหมายชีวิตที่แตกต่างกัน

ครั้งที่ 2 กิจกรรมด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (confidence) กิจกรรม “สร้างเสริมพลังความคิด” เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยให้เรียนรู้การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ผ่านการอธิบาย ประกอบใบความรู้ รวมทั้งเรียนรู้สถานการณ์ปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จากนั้นร่วมกันระดมสมองหาแนวทางสร้างความเชื่อมั่น

ครั้งที่ 3 กิจกรรมด้านการสร้างสัมพันธภาพ (connectedness) กิจกรรม “มูลค่าของมิตรภาพ” เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจถึงมิตรภาพระหว่างเพศได้อย่างเหมาะสม โดยให้เรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพศเหมาะสม ระหว่างเพื่อนเพศเดียวกัน พี่น้องเพศเดียวกัน เพื่อนต่างเพศ พี่น้องต่างเพศ ผ่านการบรรยาย อธิบาย ประกอบใบความรู้ การเล่นเกม และร่วมระดมสมองคุณค่าของมิตรภาพ

ครั้งที่ 4 กิจกรรมด้านคุณลักษณะ (character) กิจกรรม “เธอกับฉันต่างกันอย่างไร” เพื่อให้เกิดความเข้าใจในคุณลักษณะของเพศตนเอง ต่างเพศ และการ

แสดงบทบาทที่เหมาะสมระหว่างกัน โดยเรียนรู้การแสดงออกคุณลักษณะทางเพศที่เหมาะสมตามวัย ผ่านการบรรยาย อธิบาย ประกอบใบความรู้ วิเคราะห์และอภิปรายถึงความเหมาะสม ไม่เหมาะสม จากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และแสดงออกทางสังคม

ครั้งที่ 5 กิจกรรมด้านความเอาใจใส่ (caring/compassion) กิจกรรม “เรียนรู้ ใส่ใจ วยใส วยมันส์” เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น โดยให้เรียนรู้พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และเรียนรู้ถึงความเข้าใจ เอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจในความต่างของพัฒนาการระหว่างเพศ ผ่านการบรรยาย อธิบาย ประกอบใบความรู้ จากนั้นระดมสมองวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่นที่ถูกล้อเลียนแล้วเขียนบทสนทนา เพื่อแสดงความเอาใจใส่ หรือการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ

ครั้งที่ 6 กิจกรรมทักษะการปฏิเสธ กิจกรรม “รู้จักหลีกเลี่ยง ลดความเสี่ยงให้ตัวเอง” เพื่อให้สามารถปฏิเสธอย่างเหมาะสมเมื่อถูกชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยได้เรียนรู้ทักษะการปฏิเสธ เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยง ผ่านการบรรยาย ระดมสมอง และเกม “ปฏิเสธได้ให้ไปต่อ” ได้ฝึกทักษะปฏิเสธผ่านสถานการณ์เสี่ยง และร่วมกันอภิปรายการปฏิเสธที่เหมาะสม

ครั้งที่ 7 กิจกรรมทักษะการสวมถุงยางอนามัย กิจกรรม “สวมไว้ปลอดภัยกว่า” เพื่อให้มีทักษะในการสวมถุงยางอนามัยได้อย่างถูกต้อง โดยให้เรียนรู้ทักษะการสวมถุงยางอนามัยที่ถูกวิธี และประโยชน์จากการสวมถุงยางอนามัย ผ่านการบรรยาย การสาธิต และฝึกปฏิบัติการสวมถุงยางอนามัยร่วมกับโมเดลเพศศึกษา และเกม “แลกน้ำ” ชี้ให้เห็นถึงการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการไม่ป้องกัน

ครั้งที่ 8 กิจกรรมสุขอนามัยทางเพศ กิจกรรม “วัยใส ใส่ใจสุขอนามัยทางเพศ” เพื่อให้นักเรียนสามารถดูแลสุขอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้อง โดยตั้งคำถามการเลือกสวมชุดชั้นใน ทำความสะอาดอวัยวะเพศ และให้นักเรียนศึกษาผ่านการเล่นเกม นักเรียนสะท้อน

คิดผ่านการปฏิบัติ การเขียนและสรุปกิจกรรม

ขั้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังการทดลอง โดยใช้แบบสอบถาม ทั้งในกลุ่ม ทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ และนำข้อมูลตรวจสอบ ความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศ เชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ สุขอนามัย ทางเพศ และโดยรวม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม เปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ independent sample t-test

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศ เชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ สุขอนามัย ทางเพศ และโดยรวม ระยะก่อนและหลังทดลองของ กลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ paired sample t-test

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน มีดังนี้

กลุ่มทดลองเป็นเพศชาย ร้อยละ 50.00 และ เพศหญิง ร้อยละ 50.00 อายุระหว่าง 13-15 ปี ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 60.00 มีผลการเรียน ระหว่าง 2.00-3.00 ร้อยละ 50.00 ได้รับรายได้จาก ผู้ปกครองต่อวันระหว่าง 50-100 บาท ร้อยละ 60.00 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ

หย่าร้างและหม้าย ร้อยละ 43.30 และพักอาศัยกับบิดา และมารดา ร้อยละ 53.40

กลุ่มเปรียบเทียบ เป็นเพศชาย ร้อยละ 41.70 เพศหญิง ร้อยละ 58.30 อายุระหว่าง 13-15 ปี ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 66.70 มีผลการเรียน ระหว่าง 2.00-3.00 ร้อยละ 72.20 ได้รับรายได้จาก ผู้ปกครองต่อวันระหว่าง 50-100 บาท ร้อยละ 52.80 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 47.20 รองลงมาคือ หย่าร้างและหม้าย ร้อยละ 36.10 และพักอาศัยกับบิดา และมารดา ร้อยละ 58.30

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่ม ทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ไม่แตกต่างกันที่ ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนน เฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมทางเพศเชิงบวก มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.13, p=0.037$) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม การป้องกันทางเพศ มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ ($t = 2.66, p=0.010$) กลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยสุขอนามัยทางเพศ มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.70, p<0.001$) และ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศโดยรวม มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.24, p<0.001$) ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมทางเพศเชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ
สุขอนามัยทางเพศและโดยรวม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

พฤติกรรมทางเพศ	d	SD d	95% CI		t	p-value
			lower	upper		
พฤติกรรมทางเพศเชิงบวก						
กลุ่มทดลอง	7.96	6.64	0.26	8.27	2.13	0.037
กลุ่มเปรียบเทียบ	3.69	9.14				
พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ						
กลุ่มทดลอง	6.83	7.14	1.44	10.11	2.66	0.010
กลุ่มเปรียบเทียบ	1.05	9.92				
สุขอนามัยทางเพศ						
กลุ่มทดลอง	5.90	3.83	3.10	7.69	4.70	<0.001
กลุ่มเปรียบเทียบ	0.50	5.22				
โดยรวม						
กลุ่มทดลอง	20.70	12.46	8.17	22.72	4.24	<0.001
กลุ่มเปรียบเทียบ	5.25	16.36				

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนกลุ่มทดลอง ระยะหลังการทดลอง สุขอนามัยทางเพศ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัย
มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม สำคัญทางสถิติ ($t = 8.42, p < 0.001$) และหลังการ
ทางเพศเชิงบวก สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ทดลองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเพศ
ทางสถิติ ($t = 6.56, p < 0.001$) มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม โดยรวม สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
การป้องกันทางเพศ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี ($t = 9.09, p < 0.001$) ดังรายละเอียดตารางที่ 2
นัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.23, p < 0.001$) มีคะแนนเฉลี่ย

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมทางเพศเชิงบวก พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ
สุขอนามัยทางเพศและโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมทางเพศ	$\bar{x}$	$\bar{d}$	SD $\bar{d}$	95% CI		t	p-value
				lower	upper		
พฤติกรรมทางเพศเชิงบวก							
ก่อนทดลอง	73.36	7.96	6.64	5.48	10.44	6.56	<0.001
หลังทดลอง	81.33						
พฤติกรรมการป้องกันทางเพศ							
ก่อนทดลอง	31.36	6.83	7.14	4.16	9.50	5.23	<0.001
หลังทดลอง	38.20						
สุขอนามัยทางเพศ							
ก่อนทดลอง	32.26	5.90	3.83	4.46	7.33	8.42	<0.001
หลังทดลอง	38.16						
โดยรวม							
ก่อนทดลอง	137.00	20.70	12.46	2.27	25.35	9.09	<0.001
หลังทดลอง	157.70						

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อธิบายได้ดังนี้

ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศด้านพฤติกรรมทางเพศเชิงบวก

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฯ ตามแนวคิดของ Lerner RM, et al.⁽⁷⁾ ซึ่งให้ความสำคัญกับผลของโปรแกรมการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกว่า มีความเหมาะสมในการพัฒนา สนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพ และสร้างทักษะการทํากิจกรรม รวมทั้งความเป็นผู้นำให้กับวัยรุ่น และยังสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ แสดงว่า โปรแกรมฯ ผสานกับกลวิธีทางสุศึกษา ใน 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม “วาดแผนชีวิต พิชิตเส้นชัย” ที่นักเรียนเรียนรู้การตั้งเป้าหมายชีวิตให้กับตนเอง รวมถึงได้รับสถานการณ์ปัญหาอุปสรรค การมุ่งสู่เป้าหมายชีวิตที่แตกต่างกัน กิจกรรม “สร้างเสริมพลังความคิด” ได้เรียนรู้การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง สำรวจจุดเด่น จุดด้อย จากนิสัยและบุคลิกภาพตนเอง กิจกรรม “มูลค่าของมิตรภาพ” ที่ได้เรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนเพศเดียวกัน เพื่อนต่างเพศ ระดมสมอง อภิปราย คุณค่าของมิตรภาพ และการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม กิจกรรม “เธอกับฉันต่างกันอย่างไร” ได้เรียนรู้การแสดงออกถึงคุณลักษณะทางเพศที่เหมาะสมตามวัย และตามการยอมรับทางสังคม และกิจกรรม “เรียนรู้ ใส่ใจ วัยใส วัยมันส์” ได้เรียนรู้พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และเรียนรู้ถึงความเข้าใจ ความเอาใจใส่ และความเห็นอกเห็นใจในความต่างของพัฒนาการระหว่างเพศ สำหรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 กิจกรรมนี้ ผ่านการบรรยาย อธิบาย ประกอบไขความรู้อยู่แต่ละเรื่องด้วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจจะกระทำพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา

วัยรุ่นเชิงบวก ได้ยืนยันว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ (1) สมรรถนะหรือความสามารถด้านสังคม พฤติกรรม ปัญญา อารมณ์ และจริยธรรมที่ดี จะช่วยลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และเพิ่มการใช้ถุงยางอนามัย การคุมกำเนิดได้ เช่น ในการศึกษาระยะยาว⁽⁹⁾ พบว่า ถ้าผลการเรียนดี ทักษะการแก้ปัญหาดี สามารถควบคุมตนเองได้ มีความสามารถสื่อสารกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องเพศและการป้องกัน จะช่วยลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์วัยรุ่น (2) การสร้างความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่พ่อแม่ การเรียนรู้ความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การคบเพื่อน มีผลต่อการพัฒนาการของวัยรุ่น และพฤติกรรมทางเพศ⁽¹⁰⁻¹¹⁾ (3) ความเชื่อมั่นเป็นตัวของตัวเอง การรับรู้ความสามารถแห่งตน สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้⁽¹²⁾ และ (4) คุณลักษณะบรรทัดฐานในกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องเพศและการป้องกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์⁽⁹⁾ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ Duangmahasorn S, et al.⁽¹³⁾ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมอิทธิพลทางสังคม ต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นตอนต้น ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์ใช้แนวคิด 3Cs ของแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกพบว่า ภายหลังทดลอง นักเรียนมีทัศนคติต่อการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ($p<0.043$) การรับรู้ความสามารถตนเอง ($p<0.001$) และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ($p<0.016$) มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ Butsankot A⁽¹⁴⁾ ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทำการศึกษาแบบกึ่งทดลอง โดยประยุกต์ใช้หลักสำคัญ 5Cs ของแนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกพบว่า หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมทางเพศเชิงบวกมากกว่าก่อนทดลอง

และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศด้านพฤติกรรมการป้องกันทางเพศ

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมป้องกันทางเพศสูงขึ้นจากก่อนทดลอง และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แสดงว่า โปรแกรมฯ ผสานกับกลวิธีทางสุขศึกษาใน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม “รู้จักหลีกเลี่ยง ลดความเสี่ยงให้ตัวเรา” ที่ได้เรียนรู้ทักษะการปฏิเสธเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการชักชวนให้มีพฤติกรรมเสี่ยง และกระบวนการเล่นเกมผ่านสถานการณ์เสี่ยง และกิจกรรม “สวมไว้ปลอดภัยกว่า” นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการสวมถุงยางอนามัยที่ถูกวิธี และประโยชน์จากการสวมถุงยางอนามัย ผ่านการบรรยายและฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยร่วมกับโมเดลเพศศึกษา และเกม “แลกน้ำ” ที่จะชี้ให้เห็นถึงการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดจากการไม่ป้องกัน และตระหนักถึงความสำคัญของการสวมถุงยางอนามัย สองกิจกรรมนี้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมป้องกันทางเพศ สอดคล้องกับการวิจัยของ Bualoy W, et al.⁽¹⁵⁾ ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดนครปฐม โดยประยุกต์แนวความคิดพัฒนาทักษะชีวิตพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถด้านความคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ เช่นเดียวกับ Paknoi J, et al.⁽¹⁶⁾ ที่พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและความคาดหวังผลลัพธ์ของการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงขึ้น และกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับ Saenthawesuk Y and Banchonhattakit P⁽¹⁷⁾ ที่ศึกษาผลโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถในการมีพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี ทำการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองที่พึงประสงค์ โดยการสาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยร่วมกับโมเดลเพศศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองรับรู้ความสามารถการมีพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศด้านสุขอนามัยทางเพศ

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมด้านสุขอนามัยทางเพศสูงขึ้นก่อนทดลอง และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แสดงว่า โปรแกรมฯ ผสานกับกลวิธีทางสุขศึกษา ได้แก่ การบรรยาย ร่วมกับใบความรู้ เรื่อง การเลือกชุดชั้นใน การสวมชุดชั้นใน และการทำความสะอาดอวัยวะเพศ การเล่นเกม “วัยใส ใส่ใจสุขอนามัยทางเพศ” นักเรียนได้เรียนรู้การเลือกสวมใส่ชุดชั้นใน และการทำความสะอาดอวัยวะเพศที่ถูกต้อง แสดงว่า กิจกรรมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมสุขอนามัยทางเพศ สอดคล้องกับ Saenthawesuk Y and Banchonhattakit P⁽¹⁷⁾ ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถในการมีพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อจำกัดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะกรอบแนวคิดตามที่ผู้วิจัยศึกษา และการวิจัยนี้ประเมินหรือวัดผลความตั้งใจกระทำพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์เท่านั้น ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า การพัฒนาเครื่องมือวัดผลของการพัฒนาเชิงบวกโดยตรงยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน แต่พบว่า หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาว่ามีปัจจัยหลักสำคัญระยะสั้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม

ทางเพศ ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยจากแนวคิดทางสังคมและจิตวิทยา ที่เน้นอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรม ซึ่งมีหลักการสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาเชิงบวกที่พบว่าความตั้งใจเป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่ดีที่สุด ทั้งนี้จะเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่นและเยาวชนที่ชัดเจน อาจต้องมีการศึกษาเพื่อติดตามผลในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียน ควรส่งเสริมให้มีการสอดแทรกกิจกรรมจากโปรแกรมฯ โดยประยุกต์แนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก หรือนำกิจกรรมไปใช้ส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมในกลุ่มวัยรุ่น
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรวางแผนกิจกรรม เนื้อหา ร่วมกับครูผู้สอน เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจโดยรวมทั้งนำโปรแกรมฯ ไปใช้ในนักเรียนกลุ่มอื่น
3. ด้านการศึกษาวิจัย ควรขยายเวลาการศึกษา โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมทางเพศ และมีการกระตุ้นเตือนระดับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ ให้สอดคล้องตามบริบทและสถานการณ์ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลความคงอยู่ของระดับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คุณครู ผู้ปกครอง และขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงานของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอขอบพระคุณที่ให้การสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

1. Bureau of Reproductive Health, Department of Health. Reproductive health situation in adolescents [Internet]. Nonthaburi: Bureau of Reproductive Health, Department of Health; 2017 [cited 2017 Oct 5]. 27 p. Available from: http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/index/สถานการณ์RH_2560_Website.pdf (in Thai)
2. Sukrat B, Saenjeng K, Wilairat S, Ketspradit C, Chunil R, Chutrakun Ch, et al. Teens pregnant: policies, guidelines monitoring and evaluation. Nonthaburi: Bureau of Reproductive Health, Department of Health; 2014. (in Thai)
3. Srivanichakorn S, Thepthien B, Wongsawass S, Tasee P. The behavioral surveillance survey of 7 target groups in Bangkok, 2011. Bangkok: ASEAN Institute for Health Development, Mahidol University; 2012. (in Thai)
4. Theinpichet S, Wacharasin C, Pornpiboon S, Prasartset W, Phaktoop M. Child and youth situation report in Chon Buri Province, 2009–2010. Chon Buri: Faculty of Nursing, Burapha University; 2010. (in Thai)
5. PATH. Guide to the process of learning sex education for 3rd grade youth. Bangkok: Urgent Tag; 2007. (in Thai)
6. Ruanjan S. Approach development by learning sex education for secondary school teachers to prevent teenage pregnancy in Uttaradit Province. Phetchabun Rajabhat Journal 2014;16:93–100. (in Thai)

7. Lerner RM, Almerigi JB, Theokas C, Lerner JV. Positive youth development a view of the issues. *J Early Adolesc* 2005;25:10-6.
8. Banchasak S. The application of a participatory learning program to encourage appropriate sexual behavior intention of Grade 9 students in Nong Khai Municipality, Nong Khai Province [dissertation]. Mahasarakham: Mahasarakham University; 1998. 199 p. (in thai)
9. House LD, Bates J, Markham CM, Lesesne C. Competence as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth: a systematic review. *J Adolesc Health* 2010;46:S7-22.
10. Markham CM, Lormand D, Gloppen KM, Peskin MF, Flores B, Low B, et al. Connectedness as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth. *J Adolesc Health* 2010;46: S23-41.
11. Grossman JB, Bulle MJ. Review of what youth programs do to increase the connectedness of youth with adults. *J Adolesc Health* 2006; 39:788-99.
12. Gloppen KM, David-Ferdon C, Bates J. Confidence as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth. *J Adolesc Health* 2010;46:S42-58.
13. Duangmahasorn S, Srisuriyawet R, Homsin P. Effects of positive development program on attitudes toward premarital sex, perceived self-efficacy, and intention to refuse premarital sex among early adolescents. *Journal of Nursing and Education* 2015;8:85-98. (in thai)
14. Butsankot A. The effect of positive youth development program on sex behavior of Grade 7 students, Mueang District, Chon Buri Province [dissertation]. Chon Buri: Burapha University; 2014. 132 p. (in thai)
15. Bualoy W, Therawiwat M, Vathanasomborn P, Imamee N. Effectiveness of a sex education program to prevent sexual risk behaviors on grade 8 students, Sampran District, Nakhon Pathom Province. *Rama Nurs J* 2014;20:127-42. (in thai)
16. Paknoi J, Krungkrietch N, Homsin P. Effects of life skills enhancement program on perceived self-efficacy and outcome expectancy to avoid sexual risk behaviors among female lower secondary school students. *Journal of Nursing and Health Care* 2017;35:58-68. (in thai)
17. Saenthawesuk Y, Banchonhattakit P. Effects of health education program of applying self-efficacy theory and motivation for promoting positive sex behavior among the sixth grade students in Ubon Ratchathani Province. *KKU Res J (GS)* 2011;11:67-76. (in thai)